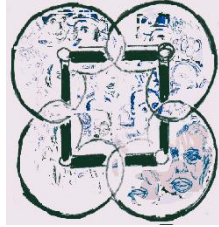

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 28^{ου} ΤΕΥΧΟΥΣ

DOI στην Αγγλική μετάφραση του άρθρου *Systemic Thinking & Psychotherapy*, 28, 1–3.
<https://doi.org/10.82070/SYST20262801>

«ΚΙ'ΕΜΕΙΣ ΤΟΝ ΧΑΒΑ* ΜΑΣ..»

hava (τούρκικα): μουσική, μελωδία, ρυθμός

28^ο τεύχος. 14 χρόνια παρουσίας ως ηλεκτρονικό περιοδικό. Μια παθιασμένη προσπάθεια στήριξης του ΛΟΓΟΥ ως θεραπευτικό και εκπαιδευτικό μέσο.

Ο λόγος των θεραπευτών, ο λόγος των εκπαιδευτών, μα κυρίως ο λόγος των ανθρώπων που αναζητούν βοήθεια, ενδιαφέρονται για μια καλύτερη ζωή και θέλουν να παλέψουν γι' αυτήν.

Γύρω μας βία. Προσπάθεια επικράτησης του νόμου του ισχυρότερου. Διάλυση κάθε έννοιας δικαίου. Απουσία και απαξίωση του λόγου ως μέσου βελτίωσης της ανθρώπινης κατάστασης.

Τα υπερσυστήματα εξουσίας τείνουν ν' αγκαλιάσουν τη ζωώδη πλευρά του ανθρώπου για να εξυπηρετήσουν την απληστία των λίγων. Για να ελέγξουν, να κερδίσουν, να κατέχουν. Να καλύψουν πρωταρχικές συναισθηματικές ελλείψεις και να ικανοποιήσουν την επιθετικότητα που αυτές προκάλεσαν.

Ναι, γιατί πίσω από κάθε μορφή βίαιης εξουσίας βρίσκονται πάντα κάποιοι άνθρωποι. Άνθρωποι στερημένοι ψυχολογικά. Άνθρωποι κακοποιημένοι, πιθανώς.

Πώς όμως θα διαχειριστεί ένας άνθρωπος την κακοποίησή του;

Ένας τρόπος είναι να κακοποιεί και αυτός, επαναλαμβάνοντας το τραύμα του, ως θύτης πιά.

Υπάρχουν άλλοι τρόποι;

Νομίζω πως το τεύχος αυτό λέει «ναι»!

Το μέσον είναι ο ΛΟΓΟΣ. Η εισαγωγή του λόγου της θεραπευτικής και εκπαιδευτικής πράξης καθώς και του ΛΟΓΟΥ του σώματος. Του στοχασμού, δηλαδή, που αναφέρεται στη σωματική συναισθηματική έκφραση.

Η εισαγωγή του λόγου ως ευκαιρία επανόρθωσης του τραύματος. Ως εισαγωγή της έννοιας του διαλόγου. Διαλόγου τόσο με τον Εαυτό όσο και με τον Άλλο. Ως πολιτική πράξη, τελικά. Ως πράξη συμβολής στη δημιουργία πολιτών με αυξημένη δυνατότητα εναισθησίας και αποφόρτισης της επιθετικότητάς, μέσω αυτού.

Ο λόγος βασίζεται στην ανθρώπινη σχέση. Εκεί νοηματοδοτείται η χρήση του. Η θεραπευτική κι εκπαιδευτική ευθύνη μας, λοιπόν, είναι η προσπάθεια ανάπτυξης σχέσεων που νοηματοδοτούν τον λόγο. Που αναπτύσσουν διάδραση βασισμένη στη δημιουργία ενός ασφαλούς πλαισίου που μπορεί να παράξει επανορθωτικές συναισθηματικές διεργασίες.

Δύσκολος κι απαιτητικός ρόλος. Ειδικά μέσα σε ευρύτερα πλαίσια που λειτουργούν ανταγωνιστικά και όχι συνεργατικά στο ζητούμενό μας.

Όμως εμείς τον χαβά μας!

Ειδικότερα σ' αυτό το τεύχος :

Η **Κάτια Χαραλαμπάκη** με αφορμή την εκδήλωση για την παρουσίαση του βιβλίου των Maria Borsca και Βαλέρια Πομίτι με τίτλο “Handbook of Online Systemic Therapy, Supervision and training” εξιστορεί κάποια σημαντικά γεγονότα που συνδέονται με την ίδρυση και την ανάπτυξη της Μονάδας Οικογενειακής Θεραπείας του ΨΝΑ. Τα συνδέει με βασικές αξίες (όπως « ..οι βαθιές ανθρώπινες σχέσεις.. το επαγγελματικό-ιατρικό ήθος.. το μοίρασμα του ανθρώπινου πόνου») που ενέπνευσαν τη δημιουργία της και καθόρισαν τη λειτουργία της αλλά και τη σημασία της στη δημιουργία και ανάπτυξη του παρόντος περιοδικού.

Στη συνέχεια ο **Δημήτρης Μαργιπλής** μας μεταφέρει στις εντροπικές και σύμπλοκες διαδικασίες των Συγκρουσιακών Διαζυγίων και την προσπάθεια αντιμετώπισης και διαχείρισής τους από τις Δημόσιες Κοινωνικές Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας. Αναδεικνύει την ανάγκη ανάπτυξης λειτουργικών συνεργασιών τόσο σε διεπιστημονικό όσο και σε διαθεσμικό επίπεδο, καθώς και τις δυσκολίες. Σχολιάζει τα παράδοξα και διατυπώνει προτάσεις.

Το επόμενο άρθρο της **Χριστίνας Καλύβα** με τίτλο «Θεραπεία χωρίς δέσμευση, αλλαγή χωρίς επιθυμία» αναδεικνύει, με συμπληρωματικό τρόπο, παράδοξα της θεραπευτικής διαδικασίας. Αναρωτιέται αν η θεραπευτική διαδικασία μπορεί να λειτουργήσει ικανοποιητικά όταν κυριαρχεί η αμφιθυμία και η αναποφασιστικότητα για δέσμευση, ως προς την απόφαση για αλλαγή. Θέτει ερωτήματα για τον θεραπευτικό ρόλο και τη δύναμη που του αποδίδεται και κάνει ειδική αναφορά στο νομικό σύστημα και τις (εξωπραγματικές;) προσδοκίες του από τη θεραπευτική διαδικασία.

Ακολουθούν τρία, φορτισμένα συναισθηματικά, άρθρα με αναφορά στο τραγικό δυστύχημα των Τερμπών.

Το πρώτο από αυτά με τίτλο «Αφιέρωμα στα Τέμπη», είναι η ομιλία της **Ελένης Νίνα** στο 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για τη Ψυχική Υγεία της Γυναίκας. Γράφει χαρακτηριστικά: «Η Μνήμη, η Σύνδεση, το Πένθος και η Τρυφερότητα μπορούν να γίνουν μια διαδικασία

συλλογικής ανασυγκρότησης, ένα υπόστρωμα κοινωνικής και πολιτικής πράξης όπου η κοινωνία βρίσκει φωνή, νόημα και αυτογνωσία».

Ακολουθεί αυτό της **Κίας Θανοπούλου** με τίτλο: «Όταν οι λέξεις αποτυγχάνουν. Μητρικό πένθος στην περίπτωση του δυστυχήματος των Τεμπών», ένα μέρος του οποίου παρουσιάστηκε επίσης στο 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ψυχική Υγεία της Γυναίκας. Μιλάει για την αγωνία και το αίσθημα ανεπάρκειας των ψυχοθεραπευτών, αλλά και της δύναμης του «λόγου» μπροστά στο βίωμα απώλειας μιας μητέρας που χάνει το παιδί της. Παρουσιάζει επίσης, ένα περιστατικό «αβάσταχτου, ανείπωτου πόνου» μητέρας που απευθύνθηκε για βοήθεια στη Μονάδα Οικογενειακής Θεραπείας μετά την απώλεια του παιδιού της στα Τέμπη.

Το τρίτο σχετικό με τα Τέμπη, άρθρο είναι της **Ευαγγελίας Ανδριτσάνου** με τίτλο: «Των δικών μας νεκρών η τέφρα πετάχτηκε: Το πένθος ως αίτημα για δικαιοσύνη, από την Αντιγόνη του Σοφοκλή ως το συλλογικό τραύμα των Τεμπών». (Επίσης παρουσιασμένο υπό άλλη μορφή στο 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ψυχική Υγεία της Γυναίκας). Αποκαλύπτοντας και επισημαίνοντας αναλογίες μεταξύ της τραγωδίας του Σοφοκλή και του δυστυχήματος των Τεμπών εστιάζει, κυρίως, στην ανάγκη απονομής δικαιοσύνης ως τρόπου ανάκτησης του (απωλεσθέντος) ψυχικού αντικειμένου «με την επαναφορά του σε μια συνθήκη πενθησιμότητας» και ως «απόδοση αξίας στον ψυχικό δεσμό».

Ακολουθεί το άρθρο των **Ευπραξίας Ντελή** και **Αδαμαντίας Καραμπίνη** με θέμα πάλι το τραύμα και εστιασμό στον ψυχαναγκασμό της επανάληψης και τη διαγενεακή μεταβίβασή του. Αντλούν ιδέες και έννοιες τόσο από το συστημικό όσο και από το ψυχαναλυτικό γλωσσικό -περί ψυχοθεραπείας- ιδίωμα, με στόχο μια συνθετική-απαρτιωτική οπτική ως προς τις «... διεργασίες που δυσχεραίνουν τη μεταβολή και ενισχύουν τη διαιώνιση της βίας στην οικογένεια».

Σε παρόμοια θεματική, αυτή της διαγενεακής μετάδοσης ψυχικής συμπτωματολογίας και τη ψυχοδιαγνωστική αξιολόγησή της, αναφέρεται το άρθρο των **Federica Colombo**, **Vanessa Errico** και **Tiziana Salvati**. Τονίζει τη σημασία της «κληροδότησης» συμπτωμάτων άγχους και κατάθλιψης μέσα από διαγενεακές «σύνθετες και αθέατες διαδρομές» και παρουσιάζει μια κλινική περίπτωση, όπου μέσω συγκεκριμένων κλινικών συνεντεύξεων και διαγνωστικών εργαλείων κατέστη δυνατή η αποκάλυψή τους¹.

Το τεύχος κλείνει με την παρουσίαση του Βιβλίου της **Κίας Θανοπούλου** με τίτλο: «Ψυχικές Διαδρομές του Πένθους» από την **Ιωάννα Αναγνωστοπούλου**. Ένα βιβλίο που, όπως γράφει η συγγραφέας της παρουσίασης, «αναφέρεται στις ιστορίες απώλειας και πένθους μέσα από σημειώσεις, παραδείγματα και αφηγήσεις των θεραπευομένων

¹ Το άρθρο αυτό είναι μετάφραση στα Ελληνικά του πρωτότυπου άρθρου:

“*Psychodiagnostic assessment of a pathological organization: a case report of transgenerational symptomatic transmission*” του Ιταλικού Περιοδικού *Journal of Psychosocial Systems*, στα πλαίσια της αμοιβαίας ανταλλαγής άρθρων μεταξύ των δυο περιοδικών.

της (συγγραφέως) στη Μονάδα Οικογενειακής Θεραπείας, ως αποτέλεσμα της πολύχρονης κλινικής της δουλειάς.»

Το τραύμα το πένθος και η σύγκρουση μοιάζει να κυριαρχούν στις θεματικές των άρθρων. Άλλωστε, κυριαρχούν και στην κοινωνική μας ζωή. Τελικά, μοιάζει η ψυχοθεραπεία, σήμερα, να μην αφορά τους λίγους. Μοιάζει σαν να καταλαμβάνει θέση αντιδότη στο κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι της εποχής μας.

Από την άλλη πλευρά η δύναμή της είναι να σταθμίζεται ανάλογα με την περίπτωση και τις δυνατότητες για αξιοποίηση, τόσο του ατόμου όσο και του πλαισίου μέσα στο οποίο λειτουργεί. Ούτε πανάκεια, ούτε πολυτέλεια.

Εμείς, δε, που την ασκούμε είναι να βρίσκουμε κουράγιο να αναδεικνύουμε ό,τι μελωδικό και ρυθμικό μπορεί αυτή να παράξει.

Καλή σας ανάγνωση!

Εκ μέρους της Συντακτικής Επιτροπής,

Δημήτρης Κόκκαλης